

НАЦИОНАЛЕН
ИНСТИТУТ НА
ПРАВОСЪДИЕТО

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО ЗА ПЕРИОДА 2023-2026 ГОДИНА

*„Справедливото и ефикасно правосъдие зависи от
работещите в тази сфера, които разполагат със знания,
умения и ресурси да посрещат предизвикателствата.
Необходимо е превръщане на предизвикателствата в
амбициозни цели“.*

***Дидие Рейндерс, комисар по правосъдие на Европейския
съюз***

Уважаеми колеги,

През 2019 година – една година преди пандемията - започнахме процес на преосмисляне на бъдещето на съдебното обучение като комплекс от взаимосвързани стратегически политики, последователно развивани от Националния институт на правосъдието.

Последвалите глобални промени в световен мащаб оказаха силно въздействие върху съдебното обучение, като същевременно ни направиха по-устойчиви и гъвкави, за да посрещнем предизвикателствата на времето. НИП успя – с подготовения екип от съдебни обучители и служители, с подкрепата на Управителния съвет и Програмния съвет, с обновената техническа и технологична инфраструктура – да адаптира и модернизира обучителната си дейност с иновативни методи и форми, като постигна най-важната цел – да оказва постоянна експертна подкрепа на професионалната общност 24/7. Към изпитанията на времето подходихме стратегически – като последователно реализирахме политиките, които формулирахме в края на 2019 г., а набелязаните цели очертаха пътя на устойчиво развитие на Института в съответствие с неговата мисия и ценности.

Политиките, които ще провеждаме в съдебното обучение през следващите години, отразяват натрупания опит на НИП като обучителната институция на съдебната система, призвана да формира и развива практически знания, умения и компетентности в професионалната общност. Направихме равностойка на постиженията и научените уроци през годините, анализирахме силните и слабите страни като организация, отчетохме динамиката на променящата се среда, за да идентифицираме областите на стратегическо въздействие като фундаментален и всеобхватен процес. Променящата се среда изисква непрекъснато обучение за посрещане на предизвикателствата; това е среда, в която социалните, дигиталните, личностните и чуждоезиковите умения имат все по-голямо значение.

Ангажирането и активният принос на съдебните обучители и обучаемите са изключително важни за приоритизиране на политиките и специфичните цели.

Идентифицираните политики, по които ще работим през 2023 – 2026 година насърчават и развиват уменията за учене – една от седемте компетентности от Европейската рамка на ключовите компетентности.

Всяка хоризонтална политика отговаря на основни въпроси, които стоят пред съдебното обучение:

- Какви ще бъдат професиите на съдията, прокурора, следователя, съдебния служител в бъдещето?
- Какви умения и компетентности са необходими за ефективно изпълнение на длъжностите в съдебната система?
- Как подготвяме съдиите, прокурорите, следователите, съдебните служители и другите специалисти в съдебната система за посрещане на предизвикателствата не само в правосъдието, но и в динамично променящия се свят?
- Какви методи и средства прилагаме в обучението на навлизащите нови поколения в съдебната система?

Стратегическото планиране е свързано с дефиниране на основни цели и приоритетни области и разпределяне на ресурсите, необходими за тяхното постигане. В контекста на съдебното обучение, стратегическото планиране не само определя посоката на развитие, но и очертава необходимите решения, осигуряващи съгласуваност за постигане на поставените цели.

Стратегическият план на Националния институт на правосъдието предлага устойчиви решения, които маркират бъдещето на съдебното обучение. Текущият напредък по изпълнението на плана ще бъде отчитан периодично в годишните отчети за дейността на Националния институт на правосъдието. Сътрудничеството в общността на НИП е ключово за реализиране на заложените политики и постигане на специфичните цели.

НИП започва изпълнението на Стратегическия план на прага на своята 20-годишнина. Новите хоризонти отразяват мисията и ценностите на Института – те могат да бъдат достигнати с амбициозни, но реалистични цели. От позицията на 20-годишния институционален опит, НИП има капацитет и самочувствие да реализира визията си за съдебното обучение като ключов инструмент за справедливо и ефикасно правосъдие, основано на върховенството на закона и защита на основните права.

(П)

Миглена Тачева

Директор

Стратегическият план за дейността на Националния институт на правосъдието отразява визията за съдебно обучение в средносрочна рамка за планиране и развитие на обучителната дейност на Института за периода 2023 - 2026 г. в съответствие със:

- Закона за съдебната власт и подзаконовите му актове;
- Правилника за организацията на дейността на Националния институт на правосъдието и на неговата администрация и Вътрешните правила за организацията и реда на обучителната дейност на НИП;
- Съобщение на Комисията „Гарантиране на справедливост в ЕС — европейска стратегия за съдебно обучение за периода 2021—2024 г.¹”
- Стратегически план на Европейската мрежа за съдебно обучение 2021-2027;
- Заключенията на Съвета относно насърчаване на обучението на специалисти в областта на правосъдието от 8 март 2021 г.;
- Принципите за съдебно обучение, приети от Европейската мрежа за съдебно обучение на 10 юни 2016 г.

Съгласно чл. 249 от Закона за съдебната власт Националният институт на правосъдието осъществява:

- задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия, младши прокурор, и младши следовател;
- задължително въвеждащо обучение на съдиите, прокурорите и следователите при първоначално назначаване в органите на съдебната власт и при избор на съдебните заседатели за първи мандат;
- поддържането и повишаването на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите, членовете на Висшия съдебен съвет, главния инспектор и инспекторите от Инспектората към Висшия съдебен съвет, на държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията, съдебните помощници, прокурорските помощници, съдебните служители, съдебните заседатели, на инспекторите от Инспектората към министъра на правосъдието и на други служители от Министерството на правосъдието;
- обучение на други лица, когато това му е възложено със закон или акт на Министерския съвет.

При разработване на този документ са отчетени постиженията и предизвикателствата при изпълнението на Стратегическия план за дейността на

---

¹ COM 2020 (713) final

Националният институт на правосъдието 2020-2022, както и постигнатото от НИП и останалите институции, отговорни за изпълнението на Актуализираната стратегия за реформа в съдебната система и Пътната карта за изпълнението на Стратегията.

През 2019 г. бяха положени основите на стратегическото планиране в съдебното обучение, като цялостна рамка от взаимосвързани хоризонтални политики, последователно развити във всички направления в дейността на НИП.

Основни политики, по които Институтът работи през изминалия тригодишен период са:

- Обучение, профилирано съобразно потребностите, процесуалната роля и професионален опит на участниците;
- Ключова роля на съдебния учител;
- Устойчивост и качество на обучителната дейност;
- Институционално сътрудничество като инструмент за изграждане на партньорства на знанията, уменията и компетентностите;
- Утвърждаване на НИП като ключов фактор в международния дневен ред на съдебното обучение;
- Модерна учебна среда, стимулираща развитието на професионална компетентност и практически умения;
- Организационно развитие и укрепване на НИП.

Постигнатото в тригодишния период на изпълнение на стратегическия план, както и новите тенденции и предизвикателствата в работата на съдебната система, са свързани с адаптиране на провежданите политики в съдебното обучение и актуализиране на специфичните цели за тяхното изпълнение.

Модерното разбиране за съдебното обучение поставя в основата на процеса на стратегическо планиране дефинирането на знания, умения и компетентности, необходими за упражняването на правомощията на органите в рамките на съдебната власт. Стандартите за съдебно обучение са основа за формиране на **мултидисциплинарни компетентности** като гъвкав отговор на предизвикателствата пред националните съдебни системи. В каталогизирания набор от умения и компетентности, спазването на етичните правила и интегритет, развиването на личностни (неюридически) умения, усъвършенстването на чуждоезиковата подготовка, заемат изключително важно място редом с професионалните правни знания и умения.

Пред НИП стои отговорността да прилага стандартите, отчитащи необходимите умения и компетентности на съдията, прокурора, следователя и административния ръководител във всеки етап от обучителната дейност – планиране, подбор на съдебни обучители, разработване на учебни програми и ресурси за обучение.

Съдебно обучение следва да насърчава обща култура за утвърждаване на върховенството на правото в професионалната общност. **Отстояването на върховенството на закона и зачитането на основните права** е професионално предизвикателство, което изисква почтеност, отговорност и всеотдайност от всеки един от работещите в съдебната система. Върховенството на закона трябва да бъде интегрирано в постоянния дневен ред на съдебно обучение. Поставената цел от Европейската комисия за създаване на общоевропейска култура на спазване на върховенството на закона осигурява възможност този приоритет да се реализира в международен контекст чрез формите на трансграничното европейско сътрудничество.

Усъвършенстването на дигитални умения в съдебната система за работа в електронна среда е изключително важно за ефективно изпълнение на професионалните задължения на съдията, прокурора, следователя и съдебния служител.

Процесът на цифровизация на правосъдието, като системен отговор на глобалните предизвикателства и кризи, преформулира съдебното обучение като учебно съдържание, методика и обучителни формати. В контекста на съдебното обучение, цифровите технологии имат трансформиращо въздействие, като създават възможности за повишаване на качеството на обучението, за разгръщането на нови форми на обучение и за по-голямо индивидуализиране на учебния процес.

Провеждането на систематично и всеобхватно съдебно обучение е свързано с **развиването на култура за обучение**, с която трябва да бъдат ангажирани НИП, Висшия съдебен съвет и органите на съдебната власт. Всеки съд или прокуратура е самообучаваща се организация, в която обучението е неразделна част от професионалното ежедневие.

Обединяването на усилията на организациите и институциите, отговарящи за обучението на други практикуващи специалисти в областта на правосъдието, за провеждане на междупрофесионално обучение е приоритет, по които НИП предвижда да работи в контекста на инициативата на Европейската комисия за създаване на Европейска платформа за обучение като централен информационен център на дейностите по обучение в областта на правосъдието.

Предвиждаме създаването на **платформа за междупрофесионално обучение и споделяне на практически опит между юридическите професии.**

Въпреки продължаващите усилия за провеждане на модерно съдебно обучение, наличната материална среда продължава да бъде структурно предизвикателство. Отсъствието на мултифункционални пространства за практическа и групова работа и достатъчно зали за обучение затрудняват иновациите в обучението, основано на добрите практики и модерните технологии. Ключов приоритет на Института е да продължи работата по изграждане на **учебен център за нуждите на съдебната система, обединяващ в интегрирана съвкупност качеството на материално-техническата база и логистика на обученията, технологиите и иновативните методи и форми.**

Времевата рамка на Стратегическия план на Института съвпада с приключването на Оперативна програма „Добро управление“, като допълнителен финансов инструмент към бюджета на Националния институт на правосъдието за обезпечаване на цялостната обучителна дейност. В края на 2023 г. финализира подкрепата, която НИП получава от 2007 г. чрез изпълнението на проекти по оперативните програми на Европейския социален фонд. Въпреки усилията на Института, съдебното обучение не е предвидено като мярка за финансиране в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България. **За осигуряването на модерна среда и подкрепа на иновациите в обучението е необходимо стратегическо инвестиране,** което да бъде подкрепено от Висшия съдебен съвет като орган, осъществяващ управлението на финансовите и материалните ресурси в съдебната власт.

ХОРИЗОНТАЛНИ ПОЛИТИКИ В ОБУЧИТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ НА НИП

I. Обучение за формиране и развиване на мултидисциплинарни компетентности в съдебната система

№	Специфични цели
1.	Съдебно обучение, основано на утвърдени стандарти за ефективно изпълнение на съдийски, прокурорски, следователски длъжности и длъжност административен ръководител в органите на съдебната власт
2.	Стратегически приоритети в съдебното обучение: утвърждаване на върховенството на закона и защита на основните права; спазване на правилата за етично поведение и интегритет; формиране и развиване на професионални правни компетентности, социални, личностни (неюридически) умения; структуриране на юридическото чуждоезиково обучение като неразделна част от съдебното обучение.
3.	Разработване на учебни материали и ресурси в съответствие с утвърдените стандарти за съдебно обучение
4.	Въвеждане на индивидуализиран подход към обучаемите в учебния процес при отчитане на специфичния професионален опит и мотивация

II. Общността на НИП – многообразна и отдадена на мисията на Института

№	Специфични цели
1.	Усъвършенстване на системата за обучение на обучители на НИП с възможности за развиване и надграждане на преподавателски умения и компетентности
2.	Създаване на мултидисциплинарни общности от съдебни обучители, съдии, прокурори, следователи, съдебни служители и експерти в подкрепа на обучителната дейност
3.	Ефективно взаимодействие между НИП и преминалите задължително първоначално обучение – реализиране на стратегически проект „Алумни клуб на НИП“
4.	Разгръщане на взаимодействието между НИП и органите на съдебната власт – реализиране на стратегически проект „Посланици на НИП на работното място“ и модернизиране на регионалната рамка за сътрудничество на НИП с органите на съдебната власт

III. Устойчивост и качество на обучителната дейност

№	Специфични цели
1.	Постоянен процес на модернизиране на формите и методите на обучение и самообучение
2.	Насърчаване и последователно провеждане на обучение на работното място – реализиране на стратегически проект „Споделени пространства за съдебно обучение на НИП“
3.	Разработване на текущи анализи за въздействието на проведените обучителни дейности върху професионалното поведение на обучаемите като елемент от процеса на оценяване
4.	Пълноценно интегриране на новите технологии в учебния процес, обучителните дейности и ресурси на Института

IV. Засилено сътрудничество за качествено и ефективно правосъдие

№	Специфични цели
1.	Развиване на сътрудничеството с професионалните съсловни организации на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители
2.	Взаимодействие с организациите и институциите, отговарящи за обучението на други юридически професии за провеждане на междупрофесионално обучение на практикуващите специалисти в областта на правосъдието
3.	Създаване на платформа за развиване на междупрофесионално обучение и споделяне на професионален опит между юридическите професии

V. Развиване на изследователски общности

№	Специфични цели
1.	Формиране на политика по управление на знанието за осъществяване на изследователски проекти
2.	Развиване на аналитично-изследователска компетентност в съдебната система чрез модела на изследователски общности на НИП
	Сътрудничество с висшите училища и институти на БАН за разработване на анализи и

3.	изследвания за целите на съдебното обучение
4.	Провеждане на обучителни дейности и разработване на учебни ресурси въз основа на анализите, разработени от изследователските общности

VI. Активно участие на НИП в международния дневен ред на съдебното обучение

№	Специфични цели
1.	Участие на НИП в Европейската мрежа за съдебно обучение на различни нива – работни групи и подгрупи, проекти, обучения и обмени
2.	Засилено сътрудничество с европейски и международни институции, организации, мрежи, обучителни институции и школи, насочено към трансгранично обучение и реализиране на съвместни проекти
3.	Подкрепа на обучителни институции от страните-кандидатки за членство в ЕС, Западните Балкани и страните от Източното партньорство за утвърждаване на ценностите на Европейския съюз и върховенството на правото.
4.	Разработване на съвместни инициативи в първоначалното и текущото обучение с участието на сродни обучителни институции и школи

VII. Модерна учебна среда за развиване на професионална компетентност и практически умения

№	Специфични цели
1.	Създаване на модерен учебен център на Националния институт на правосъдието, осигуряващ качествена среда за обучение и подкрепа на иновациите
2.	Постоянен процес на обновяване на техническата и технологичната инфраструктура като структурни елементи на модерната учебна среда
4.	Дигиталното присъствие на НИП като структурен елемент от процеса на усъвършенстване на онлайн комуникацията на Института с професионалната общност

VIII. Организационно развитие и укрепване на НИП

№	Специфични цели
1.	Развиване на култура на принадлежност и приобщеност на служителите на НИП към мисията на Института
2.	Развиване на екипността като модел на работа на служителите на НИП. Надграждане на програмата за професионално развитие и атестиране на служителите на НИП.
3.	Повишаване на капацитета на служителите на НИП за работа в модерна учебна среда.